

CANDELA

iese odată pe lună sub conducerea unui Comitet

Redacția și Administrația: Com. Valca-Lungă, jud. Dâmbovița

ABONAMENTUL 4 LEI PE AN

Literatura religioasă

O revistă nouă, numită «Văpaia» creia să tragă o brazdă nouă și mai mândrea în ogorul literaturii române, vrând să aducă lumină în întunerecul nostru literar de azi, de care profită atâtea nechemări.

În primul număr, sunt articole scrise de eminentul profesor al Facultății de Teologie, d-l I. Mihălcescu, de eruditul și vrednicul Arhimandrit Iulius Scriban, de distinsul literat, d-l Galaction, defensor al Casei Bisericești, care se poate numi mai în drept cuvânt defensor al literaturii române, etc.

Firește, cercul acesta literar, pornește la o muncă grea și obositoare, aparițiunea lui însă, este întâmpinată cu flori și cu bunăvoie și cunoscută fiind puterea și dragostea de muncă a inițiatorilor, nu avem nici un motiv de a ne îndoi de izbândă.

Ziare și reviste, și mai mari și

mai mici, au urât de bine revistei acesteia. Unele, au încercat să o și judece.

Da; au zis unele ziare. O revistă literară religioasă, e mult folositoare precilor. Literatura, sic, altele, rafinează stilul și cugetarea și ea, aplicată studiilor religioase, le face mai atractive, mai plăcute, le impun mai ușor poporului, apropiindu-le de sufletul lui.

Alte ziare, recensând această nouă revistă, și aduc aminte de pleiada lui Masillon, de Brunetièr ori Bourge și chiar și de sericatul Augustin.

Prea puțini — ca să nu stăm: nici unul — își aduc aminte de primele începuturi literare ale noastre, ale țării; aceștia, începuturi lăsate în drum de la moșii și strămoșii noștri, începuturi, cari și azi, folosesc mai mult masei celei mai mari a poporului nostru, decât toate subtilitățile (?) literare, ale vremii de azi.

Nu trebuie să ne aflăm de a re-

cunoaște, că premergătorii literaturii noastre au fost oameni bisericesti, după cum și că primele încercări literare, au fost religioase, ori au avut fond moral, religios.

Biserica și Clerul ei, au fost vestalele, cari au păstrat în țara aceasta, focul patriotismului și al limbii strămoșești și dela candela ei, sau aprins primele lumini, cari au dat naștere focului de azi, care deși destul de luminos în vârful muntelui, lasă însă tot întunec în văile unde e nevoie de și mai multă lumină.

Revistele, cari au salutat apariția «Văpăii» au zis, că religionea nu are decât de câștigat din legătura ei ca literatura. Eu zic contrariul: eu zic, că mai mult are de câștigat literatura dela religione.

Religiunea, nici odată, nu este vătămătoare societății, literatura însă sunt cazuri, când poate fi și vătămătoare.

Religiunea, totdeauna înalță sufletul și-l educă, literatura e după toane: după cum 'l poate ridica, tot așa 'l poate converti sau ucide.

Comparând religionea, științele și artele, iată cum se exprimă Jean Jacques Rousseau: «Progresul literelor și al științelor, nu servă la nici un lucru, decât că ascunde viciile și înlocuiește rusticitatea grosolană cu ipocrizia..... toate popoarele mari, au încetat de a fi neînvinse, când științele au pătruns la ele; din contră, cine vrea să caute exemple de popoare sănătoase, oneste și puternice, va găsi pe vechii persi, schiți, spar-

tani și pe primii romani..... științele și artele nasc lenea și omlăre..... literile și artele nasc lăz, iar lăz, este cel mai puternic mijloc de corupție. . . . . Altă consecință a culturii spiritului este dezvoltarea sofismelor, a sistemului fals și a indoelilor periculoase asupra adevărilor religioase . . . . .

Religiunea, se poate socoti, ca cel mai eficace îndreptător al literaturii în genere și mai ales al literaturii naționale.

Religiunea imprimă un fond nou și mai înalt literaturii, punind-o în poziționea de a fi numai folositoare.

De aceea rostul «Văpăii», în literatura românească, e neasemănat de mare.

«Văpăia» e menită, de altfel, să corespundă și dorinței «Părintelui literaturii române» Marelui Heliade, ale cărui proprii cuvinte le reproduc aci :

«A crește popoare, este politica cea mai adevărată. Istoria, poezia, religionea, iată literatura, prin care se crește o nașione».

Cerneș

Mitropolitul Primat, Șeful Bisericii, sau prizonierul subalternilor săi?

Nu mai departe, decât în numărul de pe Martie a. c., al revistei «Biserica ortodoxă română» Președintele Sf. Sinod, I. P. S. S. Canon Mitropolitul Primat, publică adresa Sinodală No. 23 din 20 Martie a. c., prin care, notând, îmbunătățirile ma-

teriale revandicate pentru Biserica și Cler, prin staruința Sf. Sinod, I. P. S. Sa, se ridică împotriva ideii unui *Congres preoțesc*, chiar de s'ar nuni el și *Consfătuire* sau *Conferința generală*, invocând ca motiv de prohibire, atât Canonul 18 al Sinodului 4 Ecumenic cât și art. 3 din regulamentul pentru buna conduita clerului în genere. I. P. S. Sa, publicând adresa de mai sus cu anecele ei, le intitulează: *Trei vechi documente bisericesti*, de acum 30 de ani trecuți, dar cari sunt și în prezent, de foarte mare actualitate, pentru tot Clerul Bisericii române din regal.

Și culmea ridicului: . . . . . În vremea, în zilele, în cari, Șeful Bisericii române, făcea aceste teorii profesionale, preoții conjurați dintr'un județ, se prezintau Ministrului de Culte, cerându-i înlocuirea unui protopop cinstit, cu un fost protopop pungaș și imoral; alți preoți de asemenea, se prezintau Ministrului de Culte, și Administratorului Casii Bisericii, sub falșă egidă a întregului cler, exprimându-le, sentimentele și devotamentele lor politice, iar în ascuns, sub cutari auspicii, se plănuia lovitura de dat, și Canoanelor ca și Mitropolitului Primat, aducând în Consistoriul superior chestiunea Congresului preoțesc. Și lovitura, a fost bine calculată, căci și Consistoriul superior ca și Sf. Sinod, au regulamentat Congresul preoțesc, iar Mitropolitul Primat, peste câteva zile, a fi silit, în aceeași revistă, să publice noi documente, prin care să justifice ținerea aceluia congres.

Ca mâini, preoții voinicoși de azi, să veni în Consistoriul superior, — să veni pe mai multă dreptate ca să chestiunea de mai sus — cu reformarea canoanelor prohibitive a cuminiei a doua a preoților. De ce ne

ar surprinde căștigarea altei citadelle și mai și ?; distrugerea Sinodului și ridicarea în fruntea Bisericii a preoților cu mai multă trecere politică ? În timpurile acestea reformative, în cari se reformează Constituțiunile publice, politice, mai poate fi vorba de respectarea Constituțiunilor apostolice și bisericesti ? Destul, că s'a creiat, un precedent . . . . .

Ce mai e, un Episcop, ori un Mitropolit, azi, decât un demnitar superior bisericesc, la dispozițiunea tuturar politicianilor și implicit sub ascultarea preoților, cari sunt în mare parte, mai mult agenți politici, decât slujbași bisericesti ?

Noi, conform luiei de conduită ce ne-am ales, relevând aceste acte anarhice și inconștiente din cler, nu urmărim altceva, decât ridicarea clerului superior, a ierarhiei noastre, la înălțimea morală și intelectuală la care o obliga și legile omenești ca și cele dumnezești, pentru a deveni vrednică și în stare de a stăpâni canoniceste clerul și a conduce evangheliceste turma.

Călcarea canoanelor și a prerogativelor ierarhicești din partea clerului și slăbiciunea ierarhiei superioare, este egală cu anarhia, stare diametral opusă religiei lui Hristos. Și... astfel cum se prezintă lucrurile azi, Mitropolitul primat, nu mai e Șeful Bisericii ci prizonierul subalternilor săi.

Indărât.... la Altar!

Veniam dela București, în tren, spre casa. Era în vremea alegerilor pentru Constituanta.

Un țaran chiabur mă provoacă la discuție. M'a întrebat despre reformele astea noi. Mi-am dat și eu părerea mea, așa, cum m'a taiat capul. Ceta-

țeanului, i-a plăcut mult cuvântul meu. La un moment dat, lini pune această întrebare: Dar bine, Doamnule Părinte, de ce nu gândesc toți preoții la fel? Popa al nostru, nu l'ar mai răbda Dumnezeu, în tot timpul alegerilor, a stat numai la club, pârând prefectului și rasbunându-se pe toți neprietenii săi și mai ales ai preotesei sale.

Alt țăran de alături, sare și el cu gura: da popa al nostru, n'a făcut una și mai boacăna? Ce-a mai făcut și ala îl întreb eu? Uite ce: a pârât zapciului pe popa celalt din satul nostru că el și cu gineresău, care e cărciumar nu o să voteze cu guvernul. Ei bine, zice mai departe săteanul acesta, o zi și o noapte, nu s'au mutat dela poarta popii și a lui gineresău patru geandarmi. Popa celalt era la vot, popa din sat erea închis în casă, și din pricina aceasta, o nepoată a mea, fată de optsprezece ani, a murit nepricisuită.

În satul nostru, oamenii din pricina popilor, au urât și biserica!—Alți pasageri, cari mai erau în vagon și cari ascultau la noi, toți dedeau din cap, aprobând cele spuse de cei doi țărani.

Da, așa e.

Preoții, au părăsit biserica, au părăsit altarul și au îndrăgit politica și afacerile.

De aceia, ei sunt priviți rău și de cei de sus, ca și de cei de jos. Țăranii, în multe părți nu mai respectă pe preoți, ba li și batjocoresc. Dovadă, desele reclamațiuni împotriva lor.

Dar, preoții nu sunt bine văzuți nici de politicianii cari li deschid ușile clubului lor.

Așa deputatul de Praliova, d. Luca Elefterescu, în Camera, acum câteva luni vorbind despre preoții de sate a spus că credința va dispărea dacă va domni o stăpânire fără control, fiindcă și preoții atrași de mirajul luptelor politice și-au uitat rolul lor de apostoli

ai lui Dumnezeu trimiși să lăturească sufletele celor dela sate în credințele religiunii creștine. Dacă într'adevar, vreți înflorirea țării, a încheiat d-nul Elefterescu, lăsați pe preoți la datoria lor.

Un alt politician d-nu G. Drăguț Demetrescu, în cartea sa «Prăbușirea actualului regim electoral» în capitolul «Credințele religioase» înfierea-ză și mai drastic depărtarea preoților de biserică și înscrierea lor în cluburile politice.

Cartea aceasta a d-lui Demetrescu, a pătruns peste tot în cercurile superioare politice și intelectuale și pentru a învedera cum ne judecă și lumea de sus, publicăm aci mai jos în întregime acel capitol.

Când astfel suntem judecați și sus și jos, trebuie să înțelegem cât de deplasat e războiul unora dintre noi pentru revendicări materiale.

Sătenii, orășenii, presa, politicianii, parlamentul, toți și din toate părțile, ni se arată cu degetul biserica.

Când păstorii s'au rătăcit, cum va mai putea fi scoasă din rătăcire, turma? Când sarea s'a stricat, cu ce se va mai săra?

Deci, fraților preoți, întâi la datorie, și mai apoi la drepturi....

Înapoi....la altar!

„Prăbușirea actualului sistem electoral” de G. Drăguț-Demetrescu.

Credințele religioase

O singură credință are românul: credința în nemurire, credința rămasă după părerea noastră mai mult dela Dada Biserica creștină și creștinismul, fie că au fost aduse de coloniștii romani, fie de slavi ori de greci odată cu organizarea bisericii în țările noastre, a influențat puțin asupra sentimentului religios național al românului. Cultul

tradiția bisericească însăși în atât ca biserică, nu au avut influență mare asupra românului. Românul are sentimentul religios și credința în Dumnezeu ca izvorât din sentimentul său vital pentru nemurire. Toată bruma de cult și practica religioasă se bazează pe această credință fundamentală, care e mai mult un produs al solului decât o credință istorică, de origine socială. *Pe baza acestei credințe în nemurire s'ar putea clădi mult pentru moralitatea poporului românesc.* Dacă românul ar avea trebuință de preot apoi nu are decât la moarte: asta e suprenul moment. În afară de aceasta, nu au nicio influență asupra lui preceptele evanghelice, sfaturile morale și celelalte practice religioase. Se face atât caz de politici ani și destul de des și repetat de redeșteptarea sentimentului moral, de revenirea la timpurile când românul mergea la biserică, încât te miri de cum oratorii, politicianii din țara românească nu văd că sunt, în cel mai bun caz, victimele de bunăcredință ale unei iluziuni. Habar n'au avut românii de biserică înainte și mai ales habar n'au astăzi. Românii nu mai merg la biserică și chiar când merg degeaba merg. Nimic nu e făcut în organizarea bisericii noastre, ca să influențeze spiritul românesc, să lumineze acel sentiment de credință în nemurire; ci din contră, îl întunecă în spuza numelor tehnice din biblia iudaică. Ce sunt obligați niște români simpli și inculti să învețe istoria religioasă a ovrailor? Cum se vede: una e realitatea, altele sunt susținerile în privința credinței.

Dar dacă aparatul exterior, cultul nu influențează, poate că preotul întreține și inobilează sentimentul religios, prin calitățile lui personale, prin sublimitatea individualității lui morale, prin ascetismul și cumpătarea propriei vieți. Când ai cetit aceste rânduri,

cetitorule, par'că te văd că-ți vine să surâzi și cu drept cuvânt; căci preotul a evoluat în sensul exemplului dat de politicianii? l'au comercializat și l'au înjugat la carul agenției electorale. Și ca răsplată au avut: parvenirea la situații, averi și nici exploatarea ai enoriașilor, poziție absolut incompatibilă cu predica morală. Altul e tipul propovăduitorului adevărului și bunurilor morale; nu tipul creiat de clica politicianilor.

Iarăș întrebarea: Ce au făcut politicianii în această direcție, în direcția cea mai sublimă a sufletului omenesc, în direcția idealului vieții omenești? Căci fără îndoială *sentimentul religios a fost, este și va fi încă una din pârghiile cele mai puternice în susținerea neprădănită a unui puternic ideal de înaintare morală. El este farul luminos, care face temelie solidarității omenești; el este acela care leagă pe om într'o înfrățire universală cu lumea toată.*

Politicianismul liberal a dizolvat și bruma de prestigiu ce mai avea biserică și tipul preotului, acest cuviincios și sfătuitor al nevoilor omului pentru lumea cealaltă. Preotul astăzi a devenit urât de enoriași: nu mai este între nimic intermediarul omului și interpretul curat al sentimentului religios al românului; este un candidat la bunurile pământești, o ființă târâtoare și interesată în afaceri chiar verosane, (reclamate ca plată a agenției electorale), un răzbnător al sentimentelor politice adverse. Rostul politicii care este? Politica este știința și arta după cari se conduc trebile statului. Care este esența acestor treburi? Organizarea constrângerii sociale.

Prin urmare adevărata politică în materie de biserică ar fi fost aceea care ar fi căutat să organizeze și să constrângă clerul în așa măsură încât sentimentul religios al românului să fie luminat, îndreptat spre o moralitate

superioară. În fapt însă sentimentul religios, nu numai că nu s'a dezvoltat dar a decăzut foarte mult prin decăderea preoșimii, și nu numai că nu a avut nici o influență, dar a avut o influență nefastă asupra bisericii.

Iată, unde a dus materialismul scoalei partidelor burgheze și boeresti. Cine ar rămâne atunci să facă politica mântuitoare în materie de credință? Numai odraslele și fiii poporului acestuia cu credința neștrămutată în nemurire: numai ei pot să canalizeze acest sentiment al unei vieți supranaturale în spre înălțimile celui mai înalt ideal de viață. Credința în nemurire este ecoul ce puterea de viață îl aruncă în eternitatea timpurilor. Trebuie deci a constrânge clerul la apostolatul acestei vieți religioase; și împlinirea acestei sfințe datorii nu-l exclude deloc o viață politică înaltă și curată, va avea datoria de a arăta credincioșilor nedreptățile politicianilor, îi va sfătuși să nu se ia după ei, ci să asculte glasul lui Dumnezeu și să-i facă a nu se mai înjuga la carul de agent electoral al oligarhiei politice. Scruteaza, cetitorule, în întreaga istorie bisericească a noastră și a dezvoltării sentimentului religios al nostru și te vei convinge în conștiință de aceste câteva observațiuni extrem de surprinzătoare și pe atât de adevărate. Comentariile fă-le tu, cetitorule, din propria ta știință, și vei vedea, că aceste observațiuni sunt scoase din izvoarele reale ale vieții noastre religioase. Politicianismul liberalo-conservator a adus falimentul sentimentului religios prin aceea că a alțuit cu virusul politicianismului pe reprezentanții săi.

Bagăți bine de seamă, că nici nu am vorbit de procesele scandaloase ale capilor bisericii și cari s'au închis laolaltă de politicieni.

De aceea nimic nu e mai la vreme și mai eficace azi decât lozincă roma-

na: «Prăsterea censur, actualem legem electoralem delendam esse» și atunci vor fi înțelese versurile lui Cosbuc:

*«Credința 'n viața de apoi
E singura credință 'n noi».*

Poetul a sfredelit în viață până la izvorul cel mai adânc al vieții noastre religioase.

Pentru Consiliul Defensorilor eclesiastiei dela Casa Bisericii

Încă dela 15 Aprilie a. c., eu am înaintat o petițiune onor. Casei Bisericii, prin care ceream redeschiderea dosarului No. 16 din 913 dela Consistoriul eparhial al sfintei Mitropolii din București, privitor la fostul și actualul protopop al județului Dâmbovița, Iconomul N. Popescu-Tâța.

Prin aceea petițiune arătam, că incorectul protopop de Dâmbovița, în actele sale de pungășie, a avut ca tovarăș pe d. defensor eclesiastic Ștefan Estimescu.

Eu ceream, suspendarea din funcțiune a ambilor acești funcționari publici incorecți, a caror incorectitudine, mă declaram forte să o dovedesc în judecarea procesului, despre care tratează dosarul numit mai sus.

Sunt bine informat, că petiția mea a fost recomandată onor. Consiliului defensorilor eclesiastici.

Un prieten din București, mă încunoștințează, că soluțiunea aceasta este egală cu dictonul «la coș».

Să o cred?...

Pentru demnitatea acestui onor.

Inalt Corp administrativ bisericesc, care cuprinde eminenti teologi și fii ai bisericii, ca literatul d. Gr. Pișculescu (Galaction), ca teologii, d-nii Bradișteanu, Păcescu, Costescu, etc. Consiliului defensorilor i se impune urmatoarea alternativă:

Ori stăruiește pe lângă d-l Gârboviceanu, ca să redeschidă procesul la consistoriu, așa cum e formulată cererea mea, obținând suspendarea din funcțiune a ambilor funcționari puși sub prihană, ori silește pe d-l Estimescu să mă cheme în judecata Curții cu jurați, pentru calomnie prin presă.

Tertium non datur. Cred, că și d-l Gârboviceanu s'a convins, că orice temporizare e dăunătoare nu numai Instituției în fruntea căreia se găsește, ci și cinstei persoanei D-niei Sale.

În vremea în care, Domnului Gârboviceanu, unii elevi li dedeau calificativul de «luda» al Bisericii, alții, între cari, mă numărăm și eu, îl cinsteam ca pe un bun fiu al Bisericii, cu toate că știam bine, că D-sa, era și mai fericit fiu al cutăruia partid politic.

Atât țineam la d-l Gârboviceanu, ca cât credeam, că puterea sa de muncă e în stare să servească ireversibil și pe Dumnezeu și pe Mama.

Rămâne să vedem, dacă în cazul de față, d-l Gârboviceanu, va putea apăca politica cu demnitatea Casii Bisericii și mai ales a Consiliului Defensorilor, atât de grav atinsă prin persoana incorectului d-n Estimescu.

Se zice, că în lumea aceasta, se găsesc meșteri, cari împacă capra cu varza.

Ce zici Domnule Gârboviceanu?

Pr. Ion Popescu-Cernea

**Ridicarea stării materiale a Clerului, ca
cauză a rătăcirii lui morală
și intelectuală.**

Înaintarea pe loc a preoților.

Nu mai putem trăi, măi tată, îmi spunea mai deună zi, un preot bătrân, care a apucat și alte timpuri mai bune și mai fericite. Nu mai fac creștinii sfeștănie, nu mai dau sărindare, letarghii, ca în alte vremi, nu mai vin la biserică și apoi toate s'au scumpit. Tată, ăștia mai tinerii, și mai în putere, stăruieți să ne mai mărească statul salariile, căci murim de foame. În timpul meu, orea berechet nu glumă. Nu aveam putere să prididesc lumea, cu serviciile mărunte, cari nu se mai isprăviau și nu cunoșteam ce e lipsa. Azi, om bătrân și neputincios, am ajuns să nu mă mai bage în seamă și chiar să rădă de mine, euoriașii mei, «fi mei duhovnicești», a încheiat doleanțele sale, bătrânul servitor al altarului.

Am reflectat mult la cuvintele acestui bătrân. I-am dat dreptate, dar l'am găsit și vinovat, și vinovat e clerul întreg.

Intr'adevăr, dintre toate clasele sociale, preoții, azi, se găsesc în cea mai precară pozițiune și morală și materială.

Au simțit bieții preoți nevoile traiului aspru, dar ei singuri o mărturisesc, au simțit aceasta, numai după ce li-au scăzut veniturile stolare ale epitrahilului, după ce turma s'a depărtat de biserică, Care va să zică, dacă nu le scădeau veniturile, preoții nu aveau să cunoască, scăderea sentimentului reli-

gios și nu aveau să se sinchisească de loc de aceasta, cum nici nu se vor sinchisi, căci ei, în loc să îndrepteze, aceia ce prin neglijența și lipsa lor de la datorie s'a stricat, adică, în loc de a lupta pentru adunarea turmii și pentru ridicarea stării ei religioase, după pilda tuturor felurilor de slujbași publice și particulari, nu se gândesc decât la sporirea salariilor, la mărirea lefilor, organizându-se în asociațiuni și congrese, prohibite lor, prin canoanele și regulamentul de bună conduită clerului în vigoare. Și, de aceia, azi, asistăm la spectacolul dureros al unor publicațiuni, în cari preoții, se dau într-un spectacol îngrozitor, reclamând sporul de salariu și alte privilegii, în mod, mai mult decât provocator. Ba, pentru un *Congres preoțesc*, care se ține prin sfidarea canoanelor exprese și a Șefului Bisericii, se fac fel de fel de propuneri, cari mai de cari, mai scandaloase.

Intr'adevăr: unii propun mărirea salariilor, pentru toți preoții de toate treptele și categoriile. Alții propun împărțirea parohiilor pe clase și alții propun darea în antrepriza a veniturilor epitrahilului statului, prin agenții lui fiscali, pentru că creștinii, cari au nevoie de serviciile preoților, să plătească, după tarif fără tocmeală, iar produsul acestor dări să se distribue, în mod egal, tuturor preoților. Soluțiuni care mai de care, mai bizară și mai harocă.

În tot cazul, în tot ceia ce se debitează, în scopul îmbunătățirii stării materiale a clerului, nu se constată și nu se evidentează, nimic altceva, decât cea mai totală lipsă de duh evanghelic.

«Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte se vor adăuga vouă», a zis D-l Hristos.

Toată acțiunea preoților, așa cum e pusă pe teren, pentru îmbunătățirea stării lor materiale, mai rău le-o va înrăutăți. Toată energia cheltuită de ei,

pentru obținerea unei ridicole ameliorări, pe lângă că le rapește timpul ocupațiilor lor pastorale, le coboară și prestigiul în fața pastoriților lor ori a opinii publice. Turma se rătăcește și mai mult și în proporția rătăcirii ei, se înăsprește și starea morală și materială a clerului.

Ne pare grozav de rău, că atâtea elemente distinse, pe cari le produc școlile clericale, odată pătrunse în cler, nu pot ieși cu nimic din comun. Știm, că politica și politicianii, fac terenul arid și înaintea celor mai rodnice semințe, sunt totuși semințe, cari rodesc și în pământul cel mai nisipos.

Acțiunea noastră, are de scop, tocmai lămurirea acestei stări nenorocite în Biserica noastră. Vrem și noi îmbunătățirea stării materiale a clerului, noi luptăm însă în direcția aceasta sfidând ademenirile politicianilor. Noi vrem ca îmbunătățirea stării materiale a clerului, să se impue politicianilor, să ni-o acorde, siliți; nu vrem să li-o cerșim.

Și noi am găsit calea aceasta: îmbunătățirea stării materiale a clerului, să fie o urmare a îmbunătățirii stării lor morale și intelectuale. Muncă și iar muncă, pentru câștigarea terenului pierdut, iată-nideviza. Focul religios, care azi, abia pâlpâie, încă se poate aprinde, dacă în noi, nu s'a racit dragostea de misiunea noastră și nimic nu-l stinge mai iute, ca goana noastră, lipsită de rezerve, după cele lumesti și materiale.

Nu putem tăgădăui că în țara aceasta, clerul, nu numără valoroase elemente, cari muncesc și dispun de multă autoritate în parohiile lor.

Netăgăduit însă, că în totalitatea sa, clerul, sub aspectul promovării stării sale culturale și intelectuale ca și al împlinirii misiunii sale, cu devoțiune și cu entuziasm, sta cât se poate de prost. Sunt prea puțini idealisti în marea masă a clerului român.

Dară dacă, pe ogorul Bisericii țării

noastre, se vad atât de puțini lucrători pricepuți și entusiaști, de vină, pe lângă lipsa noastră de directivă, pe lângă opresiunea politicianismului distrugător de suflete și de caractere, mai e și insuficiența noastră morală și intelectuală.

Intr'adevăr: Ieși din Seminar, burduf de carte. Capul îți este împuiat. Știi de toate și nu știi nimic și mai ales, nu știi să fii preot și nu cunoști societatea.

Exemplele bune, în cler, se socotesc pe degete. Mai de grabă, te influențează, un exemplu prost.

Clasicismul din Seminar, obositor și stupid, te dă afară din școală, ostenit și scârbit de carte. Când ieși din Seminar, ieși în stare să dai foc cărților, cari te-au tiranizat. Te-ai preotit, ai zis «adio» și grecii și latinii și teologiei și la toate. În lume, îți trebuiesc altele, și tu seminarist crud, fără experiență pentru serviciul tău, te faci preot după talapodul vecinului. Dacă el e preotul idealist, poate să te faci și tu ca el, dar dacă el, e laconiul, care cultivă mai mult superstiția decât religia și tu vei face tot așa, căci altfel, mori de boală. Și are dreptate tânărul, nu se poate altfel, și în sfârșit ce nevoie, mai are el, de aci 'ncolo de carte? I se mai cere vre-un examen?—sic!—

Cu licențiatul în teologie, lucrul stă mai prost. Mai întâi—să nu se sugereze nimeni — la teologie, nu se mai învață cine știe ce carte — cine vrea să învețe, bine înțeles. Acolo, aproape se învață și aceia, ce se învață la Seminar. În majoritatea cazurilor, examenul de licență e mai puțin temut, ca examenul de absolvire Seminarului.

M'a dus Dumnezeu, și pe ruine, două, trei zile pe la Teologie. Studenți tineri teologi, se sperie de haina preoțească. Acolo, pe coridoarele Universității, aproape le e rușine să se recomande: *studenți teologi*. În orele profesorilor, și a celor mai ierudiți și mai cupuloși, studenții se ocupă cu alt-

ceva; cetesc jurnale, cetesc pâna și foiletoanele lor cu romane senzaționale. La nici o Facultate, nu se învață mai mult «că nu e Dumnezeu», ca la Facultatea de Teologie, pentru că în vreme ce, la celelalte Facultăți, chiar și la cea de Științe, tocmai prea multa muncă duce la constatarea, că lumea nu-și poate justifica cauza cauzelor fără existența lui Dumnezeu, la Facultatea de Teologie, tocmai lipsa de muncă, demonstrează inexistența lui Dumnezeu, care altfel, ar trebui să plesnească din biciul lui de foc asupra pomului nenorocit, care produce fructele nevrednice, ce sunt: preoții teologi.—Nu ieși prea aspru? N. R.—

Preotul teolog, de preferință, merge la oraș. De regulă, el este ori preot de salon, ori elector, în ambele cazuri, ori ce, numai teolog și preot nu. Biserica îi dă prea puțin de lucru, pentru că să aibă destulă vreme, să facă pe agentul electoral, să clevească în dreapta și în stânga, să traga sforile pentru o slujbă în administrația bisericească ori pentru o sinecura bugetară, etc.

Dacă merge la țară, teologul, nu e nici boier, căci e sarac, și nici n'are cu cine face boieria, nu e nici pastor bun, căci e fudul și pretențios și e ce e mai rău . . . . un parazit.— Noi facem rezerve și asupra acestui calificativ ca și asupra altor expresiuni din acest articol. N. R.—

De aceea, în cler, și la țară ca și la oraș, preoții cei mai buni, se pot găsi mai adesea, între gramatici, ca, între absolvenții de Seminar, ori între absolvenții Seminarului, ca între Teologi.

Constatarea aceasta, mie, mi-a sugerat ideea *Examenului pentru înaintare, în aceleasi condițiuni și la Preoți ca și la Învățători*.

Examenul acesta, e cel mai grozav stimulent spre muncă. Preotul, de ori ce grad cultural, când știe, oă muncind,

poate ridica o treaptă mai sus, se pune în gât și în unghii.

Pînă la examenul acestuia, face, ca studiile facultative ale Teologiei, ca și cartea obositoare a Seminarului să nu se mai inclină în rama diplomii.

Examenul acesta, ar produce o emulație între preoți. Fiecare ar lupta, ca să ajungă cât mai bun. Atunci și sabia politicianismului, s'ar mai moia. Atunci și îmbunătățirea stării materiale a clerului, ar rămâne, numai ca un corolar. Poporul, lumea, oțleț de rățacita când ar vedea mai ales în administrarea clerului, în locul intrigilor și luptelor politice de azi, întronată dreptatea și ordinea, ar începe să dea altă considerație clerului, și pe măsura ridicării stării morale a clerului, s'ar produce și ridicarea stării morale a lumii.

Înșiși politicianii, cari azi exploatează vanitățile și slăbiciunile pămîntesti ale preoților, ale clerului, s'ar privi cu alți ochi.

Învățătorii cu școlăle lor, învață mult mai puțină carte ca preoții. Trebuie s-o mărturisim însă, în totalitatea lor, ei se prezintă ca un corp, de o stare intelectuală superioară clerului.

Examenul de definitivat și examenul de înaintare, sunt cele mai puternice stimulente la învăță.

Și iată cum credem noi, că fără nici o forțare și nici o lăgărire a politicianismului, starea materială a clerului s'ar ridica. După actuala lege a clerului, preoții teologi la țară sunt salariați cu 150 lei lunar. Puțin de sigur, totuși, dacă astfel ar fi salariul tuturor preoților, ar fi ceva.

Toți absolvenții Teologiei, să se hirotonească, ca și seminaristii, numai preoți la țară.

La trei ani dela hirotonie, să se poată trece examenul de înaintare. La examenul de înaintare să se permită prezentarea tuturor preoților de orice grad.

Înscrierea la examen, să se facă în urma unei cercetări în parohia solicitantului, făcută de către Episcopul locului sau Vicarul său.

Comisiunea examinatoare, va fi compusă din profesori superiori de religie. Științele asupra cărora, ar trebui să se treacă examenul acesta, ar fi toate științele religioase, sfânta scriptură, istoria patriei și igiena și medicina populară.

Ori cum, cunoștințele însușite în mod aproape mecanic, ca elev, se consolidează altfel, în mintea adultului, și au și durată mai lungă. Acest examen ar da dreptul tuturor aceluia cari vor trece, atât la primirea salariului de licențiat cât și la trecerea la oraș, ori la preferința la o parohie mai bună.

Preoților teologi, examenul acesta, li ar da numai dreptul la o parohie mai bună sau de trecere la oraș, căci lor le da legea dela început salariul de 150 lei lunar.

Examenul acesta, legiferându-se, amvonale nu vor mai tăcea, preoții, s'ar întrece, care mai de care, în desfășurarea adevăratei activități pastorale și în aceeași măsură s'ar promova și sentimentul religios al poporului acestuia.

Atunci, nu s'ar mai putea plînge nimeni de nedreptate. Cel meritos și-ar lua plata. Cel muncitor, mai mult munca ar depune, cel slab s'ar întări, iar cel nevoiaș, nu s'ar mai putea plînge de nedreptate și în tot cazul, cel meritos, n'ar mai fi la discreția și suspicioarele nevrednicului tare prin puterea politicianismului.

Atunci ridicarea stării materiale a Clerului, ar fi ca o urmare a ridicării stării sale intelectuale și morale, ca «Vrednic ar fi lucrătorul de plata sa».

Pr. T. R. P. Învățător învâlnat.

Propagandele adventiste, Răspuns ziarului „Facta“

Deputatul și Profesorul N. Iorga, mi-a anunțat, lășirea propagandei adventiste în comunele de pe valea Tebeșului din Prahova. Ziarele au împrăștiat anunțul acesta. Autoritățile administrative s'au pus pe lucru și a intrat în acțiune și autoritatea Bisericească.

Nu ne importă pe noi, cum vor procedea organele administrative și judecătorești laice, pentru reprimarea acestei propagande primejdioase, — se știe că adventismul se opune jurământului și chiar și jurământului militar.

Biserica ar trebui să fie mai geloasă și ea singură prin mijloacele evanghelice ar trebui să lupte pentru adunarea oilor rătăcite de turma cea devărată.

Biserica lui Hristos, nu trebuie să fie nici măcar bănuită, însă că inspiră organelor administrative lucruri neștiute, măsuri de represiune brutală, împotriva fiilor ei rătăciți. Biserica ortodoxă și în special Biserica noastră națională, după cuvântul evanghelic, e cea mai îngăduitoare Biserică. În Biserica ortodoxă, în general și în Biserica țării noastre, în special, *Clericalismul* în înțelesul cuvântului în *Apus*, n'a existat niciodată. Ba din potrivă: în vreme ce, în Apus statele, sufereau mai mult și mai puțin de tirania *Clericalismului*, în ortodoxim, în Orient, mai ales în Biserica românească și mai ales în țara noastră, Biserica este înăbușată, zace supusă și sugrumată de o arhiepiscopie și de o ierarhie politică a statului.

Și așadar, așezământul acesta este mai adevărat decât adevărul și Istoria ne este cea mai vie mărturie.

Dar nu; ziare a căror bună credință, avem tot dreptul să o punem la îndoaială, se trudește să inventeze și în țara noastră: *oligarhia clericală*. Comentând, măsura luală de autorități militare din Plocești, care au degradat pe un sergent, propagandist adventist, ziarul «Facta» scrie un articol plin de trivialități, strigând: *Iarăș papii, iarăș oligarhia clericală!*

Cetianul articolul acesta al «Factei» și-l comentam cu un englez, muncitor la noi în țară.

Și englezul, care cunoștea foarte bine doctrina adventistă îmi spunea: «Ei bine adventismul este o primejdie și socială și națională. Adventismul, nu e altceva, de cât o scornitură, — zicea mai departe el, — socialist-jidovească și e propagat și susținut cu cheltueli enorme, susținut de societăți oculte jidovești. Jidanii foarte fanatici în legea lor mosaică, își dau bine seama că ei, nu se pot asimila în nici o țară, tocmai din pricina religiei lor. Jidanilor li-e teamă de bătaie și ei la orice sport vor putea fi utilizați, numai la serviciul militar nu și jidanii se tem mult de jurământ, mai ales că jurământul lor, este unit și cu un fastuos ceremonial.

Și atunci societățile oculte jidăvești, au scornit această doctrină adventistă prea puțin ceremonială, cu un serviciu public, prea puțin deosebit de Sinagoga jidovească, cu un cult strașnic pentru ziua Sâmbetii, prohibind jurământul și opunându-se serviciului militar, pentru ca bucurându-se de propaganda socialistă, să poată produce o diversiune în toate comunitățile creștine, încet și pe nesimțite, legând și apropiind, pentru interesele neamului lui Israel, turma creștinilor ortodoxi și eterodoxi, de părăsirea legii mosaice. Jidanii cari au răstignit pe Hristos,

prin arma aceasta «adventismul» profitând și de separatismul bisericii creștine, urmăresc să răstignească și creștinismul, pentru triumful idealului lor național: *impărați peste tot pământul, nu numai economice ci și politicește*. Am reprodus întocmai părerea muncitorului englez, care cunoaște deopotrivă și Europa toată ca și America.

Și de ce nu l'am crede pe omul acesta? Și cum nu l'ar crede, atunci când cumose eșirea așa de violentă a ziarului «Facla» întru ajutorul adventiștilor din țara noastră și când știu bine că ziarul acesta este și socialist și filosemit?

Și atunci, dacă «adventismul» este o primejdie națională și socială, statul are o datorie imperioasă, de a reacționa asupra lui. Și statul, firește, unde nu poate convinge, învinge. El, e liber să ia orice măsură pentru asigurarea lui și a ordinii publice, oricât s'ar umfla, fie chiar și ziarul «Facla».

Dar, am spus, că s'au pus pe lucru și autoritățile bisericesti pentru oprirea acestei propagande.

Evident, clerul bisericii noastre naționale, răspunzător de turma lui Hristos, are datoria să caute și să mântuiască pe fii rătăciți.

Numai dacă statul politicesc ar lăsa Biserica să se conducă ea singură în direcția aceasta.

Vedeți, noi ne plângem de altceva: ne temem, ca nu cumva statul cu mijloacele lui brutale să rățăcească și mai rău pe îndârjiții rătăciți și prin epitropia lui asupra bisericii să nu lase clerul bisericii să-și facă el datoria lui, așa cum l'inspira duhul.

Vedeți, noi ne plângem tocmai de contrariu: ne plângem de tirania statului politic asupra bisericii și dacă răul nu se va stabili, vina nu e numai decât a bisericii.

Ce ar trebui să facă biserica? Ce? Foarte ușor.

În toate comunele, în cari s'a semnalat primejdia aceasta, ierarhii respectivi, n'ar face rău, dacă ar des-cinde, instalând câte un preot dintre cei mai buni predicatori și mai virtuoși. Casa Bisericii iarăș, ar avea datoria de a tipări cărți și broșure ușoare la cetit și la înțeles, prin care s'ar combate învățăturile adventiste și s'ar propaga adevărata învățătură.

Și mai presus de toate, nici un servitor al lui Hristos, nu ar trebui lăsat să uzeze de mijloace brutale împotriva rătăciților și nici măcar să le inspire. În tot cazul, acțiunea statului, care nu poate fi de cât brutală, să nu premeargă, ori să fie simultană acțiunii bisericii, iar servitorii bisericii să nu dezarmeze, să nu dea înapoi, din două trei vorbe.

Dar, . . . de ce mai punem noi soluțiuni de acestea?

Vi se aduce la cunoștință, că într'un sat cu adventiști, protopopul a rămas mut în fața unui adventist care cunoștea ca pe tatăl nostru câteva capitole din evanghelie, iar Casa Bisericii, prin înființarea a câteva locuri de predicatori împotriva adventismului, a găsit mijlocul de mai plasa câțiva sinecuriști nuli, în vernamentali.

De ce? Fiindcă un chiriarh, nu stăpân în Eparhia lui, pentru că chiar de ar fi stăpân, el nu cunoaște elementele bune de care dispune pentru că chiar de le-ar cunoaște, nu le poate impune episcopului politicesc—Ministrul de Culte—care are interes, ca cei buni să vegeteze «Adventismul», deci poate fi pe pa-

Cele câteva cazuri izolate de presiume brutală sunt armele ca să vin întru apărare.

Păstorii cei buni lipsesc dela

orie. Lupul poate căra cât pofteste. În Protopopi, ca cel numit mai sus și cu predicatorii Casii Bisericii, Adventismul să zică «merci».

Numai «Facla» să ne cam slăbească cu «coligariia clericală».

Semper

N. R.—Măsurile de reprimare brutale împotriva adventismului, sunt chiar condamnabile. Același măsuri au favorizat lășirea lui, în conștiința Jegații și altele din împrejurimi. În Iași, în vreme ce statul bun și cuvântul cumilate în frunzișul clerului din Plătra-Neamț, au câștigat ușor pe adventiștii din com. Haugu-Neamț.

Româna creștină" și Mica Biblie cu icoane

«Văzut'am de asemenea, toată osârmă și iscusința maistrilor, că ea, nu ea, nu-i decât pisma unuia, astăzi altuia. Așa stă cazul cu «Româna creștină». Redactorii acestei foi, pretăgădui că meșteri ai condeiului. Dar în măsura, în care ei, posedă meșteșugul condeiului, în aceiași, încă nu și mai mult sunt poseldați de dnlul pisme și al prea marii înțelegeri în sine.

Ei, nu vor să admită, ca în țara noastră, pot fi bărbați superiori lor, sau bărbați cari pot munci pozitiv, și folos în anumite direcțiuni. Stăniți de această mentalitate, condeiătorii «României creștine» nu-și pot găsi alt rost, de a se pune de a înșelă și oricării lucrări și opere folositoare bisericii acestei țări, de a încuraja prostia acelor cari îi remuneră ori cari le recunoaște superioritatea și de a bârbi cu rost și fără rost pe cei buni și pe cei răi, cari li tratează, așa. cum și trebuie, cu dispreț ori cu compătimire.

În ogorul sterp și sec al literaturii bisericești românești, niște bărbați superiori, cu multă cultură bisericească și cu și mai mult zel bisericesc, au făcut să răsara o floare frumoasă, dând la iveală «Mica biblie cu icoane» și ne-au dat să întrezărim cultura acestui ogor, cu multe alte flori și mai frumoase.

E vorba, de bunii fii ai bisericii: P. S. S. Nicodem Munteanu, Episcopul Hușilor, Vlădica trăitor, care a tipărit cele mai multe cărți, P. C. Arhimandrit Iulius Scriban, călugărul cel mai devotat legământului său, vrednicul urmaș al înaintașilor săi, clericul cel mai cult și mai devotat, nădejdea de mai bine a bisericii noastre și P. C. Ionom P. Savin, Directorul seminarului Veniamin din Iași, preot și profesor de o purtare și ținută ireproșabilă.

Ei bine, împotriva acestor ilustrațiuni ale bisericii noastre, s'a ridicat cu cea mai mare străjnicie și cu ultima furie, cine credeți?... D-l C. Cernăianu, avocat și publicist sau mai bine zis, nici avocat, nici publicist. D-l Cernăianu care, dacă cândva pe vremuri a primit câteva cuvinte și aprecieri măgulitoare de la un cleric iezuit catolic tocmai pentru că, neavând nici un scrupul se putea preta la orice atac al legii moșilor și strămoșilor lui —Vezi «Biserica și Românisml»— și dacă prin deprindere și-a însușit meșteșugul scrisului, își închipuește, că în țara aceasta, nu se poate ridica nimeni, fără autorizația d-sale.

D-l C. Cernăianu, care în vremea când solicita postul de paroh la cea mai bănoasă biserică din București, cu obligație autentică de a nu se căsători, întrefinea raporturi așa de intime cu nu știu care Eugenie, își închipuiește, că dacă odată, într'o împrejurare, a fost de acord cu o-

pinia publică, azi se poate juca și poate dispune de ea după plac. Ei bine. D-l Cernăianu se înșală.

Esirea lui, împotriva «Micii Biblii» și a autorilor ei, face tot mai vădită constatarea Eclesiastului, că la adăpostul meșteșugului scrisului, se pitulează pisma, răutatea.

Campania lui împotriva «Micii Biblii» este desaprobată și condamnată de toată lumea teologică și bisericească.

Din potrivă, acțiunea lui, a fost cea mai bună reclamă cărții «Mica Biblie» sporind onorabilitatea coautorilor ei.

Văzând, că prima lui lovitură, cu condamnarea în sf. Sinod, după propunerea Arhiepiscopului Evghenie, instrumentul cernăienist, a dat fiasco prin discuția sfântului Sinod în ședința de la 5 Mai a. c., Cernăianu dă a doua lovitură.

Azi «Mica biblie cu icoane» nu mai e eretică dar e plagiată în întregime, capitol, cu capitol, verset cu verset, de la început până la isprăvit, iar autorii ei sunt furi, escroci literari.

Și în dovedirea acestei afirmațiuni, Cernăianu pune pe două coloane cap. 37, 40, 41, 42 și 43 din «Mica Biblie» cu capitolele respective din «Petite Bible illustrée des écoles», par I. Ecker.

Ori cine a pus mâna pe «Mica biblie cu icoane» și a citit-o și și-a dat seama de ceia ce se serie în prefața ei, și-a dat imediat seama, că cartea aceasta, de orice poate fi acuzată, numai de plagiat, nu. Absolut, nu. De ce? Cartea aceasta, este primul număr al unei biblioteci populare, care nu are alt scop, decât familiarizarea poporului neștiutor și superstițios cu adevărata învățătură bisericească, creștină și morală.

Autorii acestei biblioteci, aveau să alcătuiască la cărți folositoare, cu cari să ajungă scopul acela superior. Ei puteau folosi lucrarea oricărui predecesor, care le putea ajuta. «Mica Biblie cu icoane» ca și următoarele opere ale celor trei mușchetari ai Bisericii românești, nu erau predestinate să le sporească creditul lor literar. În această privință ei, aveau notorietatea stabilită.

Lucrările acestea, destinate «Marii obști creștinești» erau pornite dintr'un isvor mai înalt, mai sublim, ele corespundeau dorinței lor de a vedea ridicându-se nivelul moral al «Obștii creștinești» așa de părăsită în plata lui Dumnezeu și mai ales a vrășmașilor săi.

Rostul acestei cărți și al acestei biblioteci, este egal cu rostul «Cărților de citire» de curs primar. Ele, de o potrivă, se adresează, celor din întunec și din umbra morții.

Și «Cărțile de citire» de curs primar, poartă pe coperte, numele autorilor, între alții și a unor mari profesori: P. Dulfu, P. Gârboviceanu, G. Coșbuc, etc. etc.

Ei bine; aceste cărți sunt pline de poezii și bucași literare, a celor mari literași, și numele, nici unul dintre autorii acelor lucrări, nu sunt nici semnate, nici amintite în prefața cărții.

Și cărțile acestea au aprobarea Ministerului, și sunt și premiate.

Acolo, nu se aprobă și nu se premiază lucrările artiștilor, ci meșteșugul artistului al autorului, care alcătuit, care a aranjat bucașile literare diverse, așa pentru a corespunde unui scop.

Și la cărțile didactice, alcătuitoare acestor opere, își dau titlul de «autor». Să-i condamnăm?

Din fericire, învățământul, e scutit de Cernăieni, sau cel puțin de

aflete ca al lui Cernăianu.

Cât de modești au fost autorii «Micii biblii cu icoane». Ei, se intitulează «Alcătuitori».

Ei spun, precis, în prefața cărții lor: «ne-am adunat să lucrăm împreună», «această carte, într-o formă care să impace toate trebuințele inimile» . . . . . «Și fiindcă noi am creat chiar și în vreme ce cartea era dată la tipar, pentru a nu pierde un minut și a ispravi cât mai de curând folosit și lucrări pe cari n'am putut să le numim pe fața de față asupra a cărții, dar pe cari ne simțim datori să le pomenim aci . . . ! . . . Cu aceste gânduri, noi o trimitem în lume să-și facă lucrul ei . . . . . al ei, și al nostru, căci tot ce am făcut de azi și folosit lucrul altora cari au lucrat mai înainte de noi și de noi, și ales calea lor, atât în ce privește rânduiala materiei, cât și în ce privește, alegerea chipurilor».

Cât de categoric și de hotărât!

Ei, vor fi luat, după cineva, un pitol, două, trei, zece, spun totuși în prefață «cui au folosit lucrul altora», ei nu-și însușesc nimic altceva, decât zelul și dragostea creștinească, cineva, un rătăcit, să le adreseze cuvintele aspre de: escroci, furi, plagiatori, etc. ? !...

Cât de mare, trebuie să fie zelul acestor buni muncitori în via Domnului, cari loviți peste obraz, mulțimesc prin tăcere, ocărâți, binecuvântează pe ocărâtorii lor, loviți peste obraz, întorc și pe cellalt? Dar, cine le înțelege lor, gesturile acestora? D-l Cernăianu? N'ar fi o utopie? . . . . . Sinodul a înțeles-o, căci fără nici unei influențe, tot ce s-a petrecuse la 30 Octombrie 1913, a fost descoperit la prima ședință a sesiunii de primăvară a anului curent. De altfel și Cernăianu și-a dat seama încă din capul locului, că acu-

zațiunea de plagiat în asemenea chestiuni, nu e destul de serioasă.

Acuzațiunea aceasta sgomoloasă, a fost ultima lopată de pământ aruncată pe mormântul în care s'a închis ultima licărire de autoritate de reputație a «României creștine» și a stăpânilor ei.

«Mica bibliie cu icoane» ea și coautorii, vor câștiga cu atât mai multă cinste și onoare, cu cât Cernăianu, îi va ataca.

D-l Cernăianu, va trebui, în cele din urmă, de sigur, să reflecteze la cuvântul proverbiilor: «Nu avea judecată cu nimenea, fără cuvânt, dacă nu ți-a făcut nici un rău. Pe bărbatul aprig nu-l pismui, și nici alege vre una din căile sale. Căci urăcină este lui Iehova cel înrântășit, dar el, celor drepti este amic».

Blestemul lui Iehova este în casa celui nelegiuit, dar el binecuvîntează coliba dreptilor.

Cr.

COOPERATISTE.

Sub auspiciile și cu concursul multor anonimi, se înființase în Târgoviște o cooperativă . . . pe acțiuni, de producție și consumație, sub denumirea «Spoliatorul român». Această societate funcționa în bazu unei înțelegeri mutuale, tacite și a unor statute, care se schimbau după greutățile bugetară a membrului înscris la jumătatea.

Scopul societății era să ia în antrepriză: construcții de parohii, efectuări de hidrotonii, emandări de concedii, măsurări de cântărești, sprijiniri de biserici, etc. etc.

Societatea mai încuraja foarte mult spionajul, prostia și imoralitatea. Durata societății, era nelimitată. Membrii ei, erau de două feluri: producătorii, cari aveau avantajul, de a nu mai lua înapoi ce depuneau și consumatorii cari erau obligați, conf. art. 13 al. 5, din statute, să consume totul.

Numărul membrilor, se ridică, la câți se puteau . . . convinge. Grație operațiunilor Directorului, Ec. N. Popescu-Tâmba-

care era un cooperativist, Societatea ajunsese după cinci ani—de nefastă protoierie—la dea 1000 lei la 1.

Din pricina unui joc asurist de burad.... Societatea de și era în culmea..... afacerilor s'a lichidat — Protopopul Popescu-Tâța a fost îndepărtat din funcțiune— și Directorul ei e chemat să înfășeze bilanțul de profit și pierdere — cercetarea dela 10 Sept. 1912.— S'a fixat pentru aceasta, ziua de 10 Sept. a. c.

S'a dat curântul Directorului, care.... în descărcare, demonstrează, mai întâi ilegalitatea lichidării cooperativei, ca fiind contra..... obiceiului pământului — el moștenește în parte obiceiul pungășilor, de la predecesorii săi.

A invocat art. 1000 din codul Marin Popescu—adică 1000 lei furați de la Pr. M. Popescu;— art. 200 din procedura C. Mihăilescu; art. 140 din codul Ion Popescu; art. 280 c. G. Rădulescu; art. 100 c. Chirulescu și alte opt articole în sumă de 1500 capete, pe leneșul cărora, cerea redeschiderea Cooperativei și acordarea unei prime de încurajare membrilor ei..... lucrătorii. După pledoariile procurorului — Pr. Cernea, acuzatorul — judecata își declină competența și înaintea procesului tribunalului corecțional—Spiritualului Consistoriu.—

Vom fi în curent pe celitori, cu urmărirea și sfârșitul acestei afaceri.

Pr. N. Popescu-Glodei

„Dâmbovița” No. 28 anul 1913.

Post scriptum. Sârșitul acestei afaceri este.... să o credem?... Intrarea Pr. N. P. Glodei, ca membru lucrător în Societatea „Spoliatorul român”, ale cărei obloane, s'au redeschis? Doamne! Doamne! Caută din cer, vezi-l și trăsnește-l dacă e așa.

A.

FELURITE

„Biserica ortodoxă română” de pe luna Mئی a. c., publică raportul de sine de an — pe 1913 — al Revizorului Eparhiei Sf. Mitropolii din București, Icon. G. D. Șerban.

Raportul îngrijit redactat, se ocupă de ad-ția Clerului acelei Eparhii, indicând ca pricină a lipsei de preoți, care se face din ce în ce mai simțită, proasta stare materială a clerului.

De altfel, după părerea sf. Sale și numeroasele procese dela Consistoriu, între preoți

și colegii lor sau între preoți și enoriașii lor, tot din lupta aceasta, pentru existență, pentru existență.

Ori cât de îngrijit raportul acesta, nu din conștința rapoartelor de aciaș naturale predecesorilor Părintelui Șerban. Ori de inteligent e sf. Sa, nu vrea să depășească linia de conduită trasă de înaintașii. Constatând proasta stare materială a preoților, Părintele Șerban, nici nu-i caută vorul, nici nu găsește soluțiuni.

Dar nu din punctul acesta de vedere ne interesează pe noi, raportul Părintelui Șerban.

Ocupându-se de judecata bisericănească, Părintele Șerban, relevază faptul, că Revizorul eparhial, are exclusiv, rolul de acuzator în judecata bisericănească, că toate procesele la Consistoriile eparhiale, sunt acțiuni penale, de ordin public, precum și că rolul reclamantului în procesele bisericănești e aproape nul,

Și atunci, punem această întrebare în fața sitului revizor eparhial Părintele Șerban: «Cari au fost punctele de acuzare pe care le-ai susținut și care a fost rolul P. C. T. în procesul intentat fostului și actualului protopop de Dâmbovița, Icon. N. Popescu-Tâța, consumat în sedințele lamentabile ale Consistoriului eparhial din 5 Februarie și 20 Martie? Care Părinte Șerban? Așa că în imprecizarea acia, și-ai inversat rolul în loc de acuzator, transportându-l în rătăcirile al inculpatului?».

Cu ce judecată trebuie să judece oprit publică pe judecătorii bisericănești, care vreme ce pedepsesc pe un nenorocit de pe cu cea mai aspră pedeapsă pentru că a atins unui enoriaș mai mult cu un leu, peste taxa unui serviciu, pe un Protopop care a furat cu miile, îi sar întru apăsare dându-i cinste și misiune, ca tot mai să fure?!

Cu judecata acia se judecă și Părintele Șerban: «Căci cui i s'a dat mult, mai se va cere dela dânsul».

Părintele V. G. Alexe din Târgoviște protoiereu, licențiat în literă și teologie, cerut Sf. Mitropolii, redeschiderea Dos. 16 din 1913, privitor la incorectul și ilegalul fost și actual Protopop al județului Dâmbovița, Iconomul N. Popescu-Tâța.

E de sperat, că la Sf. Mitropolie, rezolvă această nenorocită afacere, cu judecată, decât acia a d-lui Gârbovița.